

VI. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Obsah předškolního vzdělávání představuje hlavní prostředek vzdělávání dítěte v mateřské škole.

Je formulován v podobě „učiva“ a „očekávaných výstupů“, a to pouze obecně, rámcově.

Pojem „učivo“ je nahrazen pojmem „vzdělávací nabídka“, který vyjadřuje žádoucí formu prezentace „učiva“ dítěti.

Očekávané výstupy i vzdělávací nabídka mají činnostní povahu.

VI. 1. VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

Vzdělávací obsah je uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální.

Vzdělávací oblasti jsou nazvány: 1. Dítě a jeho tělo

2. Dítě a jeho psychika

3. Dítě a ten druhý

4. Dítě a společnost

5. Dítě a svět

Vzdělávací obsah představuje kompaktní, vnitřně propojený celek, jehož členění do oblastí je třeba vnímat pouze jako pomocné. Realizovat samostatně jednotlivé vzdělávací oblasti by bylo umělé, nereálné a nepříjemné. Čím úplnější a dokonalejší bude propojení všech oblastí vzdělávání a zároveň i podmínek, za kterých probíhá, tím bude vzdělávání přirozenější, účinnější a hodnotnější.

VI. 2. INTEGROVANÉ BLOKY PODLE VZDĚLÁVACÍHO OBSAHU

Mateřská škola speciální v Rakovníku uspořádala vzdělávací obsah do integrovaných bloků:

1. Já a lidé kolem mne

2. Já a příroda

3. Já a zdraví

4. Já a tradice

5. Já a svět

6. Já a škola

Učivo v podobě integrovaných bloků je zpracováno pro celou věkovou skupinu dětí, není zvlášť členěno pro různé věkové kategorie. Vzdělávání probíhá „ve spirále“, tzn., že v průběhu docházky do mateřské školy speciální se integrované bloky opakují, ale na vyšším stupni obtížnosti podle individuálních možností každého dítěte.

U každého integrovaného bloku uvádíme přibližný časový plán, výčet tématických okruhů, jakých klíčových kompetencí a očekávaných výstupů (podle jednotlivých vzdělávacích oblastí) by dítě mělo po ukončení integrovaného bloku dosáhnout.

Uspořádání učiva do integrovaných bloků:

- vychází z přirozených vzdělávacích potřeb dětí
- respektuje potřebu dětí osvojovat si poznatky i dovednosti v reálných souvislostech
- umožňuje dětem vidět smysl toho, čemu se učí
- učí děti tomu, co si mohou vyzkoušet a následně pak použít a uplatnit v životní praxi a v dalším učení.
- přispívá k rozvoji a učení dítěte v různých oblastech (biologické, psychologické, sociální)
- dítě má možnost získávat potřebné dovednosti, užitečné poznatky, poznávat žádoucí hodnoty a získávat samostatné postoje
- umožňuje využít mnohostranně pestrou nabídkou činností intelektových i praktických

Zaměření bloků

Všechny integrované bloky mají jeden společný znak – jsou vnitřně propojeny určitým tématem.

Při výběru témat integrovaných bloků jsme vycházeli z reality, která děti obklopuje v jejich každodenním životě (lidé kolem dítěte, příroda, péče o zdraví, zvyky a tradice, svět a cestování, příprava na školu).

Obsah integrovaných bloků se vzájemně prolíná. Přestože je uvedena časová dotace jednotlivých bloků, neznamena to, že jsou tyto bloky realizovány jeden po druhém. Vždy je nutné spojit osvojování nových znalostí, dovedností a postojů s aktuální situací, ve které se dítě nachází. Toto spojení se životem dětí přispívá k lepšímu praktickému využití osvojených kompetencí.

Výběr konkrétních činností a metod a jejich realizace je plně v kompetenci každé paní učitelky.

VI. 3. CHARAKTERISTIKA INTEGROVANÝCH BLOKŮ

VI. 3. 1. JÁ A LIDÉ KOLEM MNE

ČASOVÝ ROZVRH: přibližně 8 týdnů

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

Cílem činností v tomto integrovaném bloku je (učitel u dětí podporuje):

- seznámení s novým prostředím školy, jejím nejbližším i širším okolím
- poznávání lidí jako součásti jejich života, účinnou komunikaci s nimi, vytváření citových pout k rodině, přátelům i ostatním lidem v blízkém okolí dětí
- respektování společných pravidel chování a soužití s ostatními dětmi, respektování autority dospělých
- citlivé vnímání dětí s handicapem, respektování jejich individuální potřeb a schopností
- získávání kladného vztahu k práci poznáváním různých činností, povolání rodičů i ostatních profesí

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA

- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije (rodina a mateřská škola)
- hry a situační scénky zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodiče, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé liší a čím jsou si podobní
- druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, jejich vlastnostmi a praktickým používáním
- jednoduché sebeobslužné činnosti (osobní hygiena, stolování, oblékání, úklid, úprava prostředí)
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, výlety do okolí
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- samostatný slovní projev na určité téma
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- vyřizování vzkazů a zpráv
- prohlížení a „čtení“ knížek
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti, přiměřené projevoování citů a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- tematické hry
- činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení orientace v prostoru, zrakového i sluchového vnímání, koncentrace pozornosti, různých forem paměti a myšlení
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností řešení problémů
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti

TÉMATICKÉ OKRUHY:

■ Naše třída

- jména dětí, pedagogů a ostatních zaměstnanců školy
- orientace ve třídě; hygienické zázemí třídy
- vybavení třídy, ukládání hraček
- orientace v šatně podle osobních značek dětí, ukládání obuvi a oblečení
- péče o estetické prostředí třídy a mateřské školy (výzdoba, udržování pořádku)

■ Naše mateřská škola

- orientace v prostorách mateřské školy (ostatní třídy, rehabilitační bazén a tělocvična, snoezelen, cvičná kuchyň, keramická dílna, zahrada s dětským hřištěm, kombinovaná sauna, atrium školy)
- orientace v blízkém okolí školy

■ Přátelské vztahy v mateřské škole

- základy společenského chování – žádost o pomoc, poděkování, pozdrav, rozhovor
- respektování jednoduchých pravidel chování, respektování autority pedagoga
- co je přátelství, jak se k sobě chovají přátelé
- rozlišování vhodného a nevhodného chování

■ Den v mateřské škole

- části dne
- denní režim (pojmenování činností a jejich časová návaznost)
- pojmenování jídel během dne
- nácvik správného stolování, sebeobsluhy, osobní hygieny

■ Rodina

- vyprávění o domově, rodičích a sourozencích
- vztahy mezi rodiči a dětmi; jak se rodiče starají o děti, jak děti mohou rodičům pomáhat
- základní příbuzenské vztahy

■ Povolání

- vyprávění o profesi rodičů
- popis činností podle profesí – profese, se kterými se dítě setkává

■ Materiály, nástroje, stroje

- vlastnosti materiálů (sklo, dřevo, PVC, kov, textil, porcelán, guma)
- využití jednotlivých materiálů
- pojmenování běžných nástrojů a strojů, jejich využití

Rozšiřující učivo integrovaného bloku:

- Exkurze na různá pracoviště, poznávání jednotlivých profesí v praxi (obchod, pošta, vlakové a autobusové nádraží, vlakové depo, botanická zahrada, služebna policie a hasičů, lékárna, knihovna)
- Pozorování práce zaměstnanců školy, rozhovory se zaměstnanci školy o jejich práci

V INTEGROVANÉM BLOKU BY DĚTI MĚLY ZÍSKAT TYTO KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

Kompetence k učení

- dítě ● objevuje a zkoumá nové prostředí
- používá jednoduché znaky (najde podle značky své místo v šatně, třídě; rozumí piktogramům označujícím místnosti)
 - aktivně si všímá, co se kolem něho děje; orientuje se v prostředí, ve kterém žije

Kompetence k řešení problémů

- dítě ● řeší jednoduché problémy při orientaci ve třídě, mateřské škole a jejím okolí
- hledá různé možnosti řešení problémů
 - umí požádat o pomoc vhodnou formou
 - nebojí se chybovat, protože ví, že bude oceněn nejen za úspěšné řešení problémů, ale i za snahu

Komunikativní kompetence

- dítě ● rozvíjí slovní zásobu na téma jména, profese a jejich náplň, materiály a nástroje k jejich zpracování
- osvojuje si základy účinné komunikace (střídání role mluvčího a posluchače)
 - umí pozdravit, požádat o pomoc a poděkovat
 - je vstřícný k dětem s komunikačními problémy

Sociální a personální kompetence

- dítě ● napodobuje modely prosociálního chování
- respektuje individuální zvláštnosti ostatních dětí
 - řídí se dohodnutými pravidly chování, identifikuje případy porušení těchto pravidel
 - respektuje autoritu pedagogů a ostatních zaměstnanců školy

Činnostní a občanské kompetence

- dítě ● odhaduje rizika svého chování, snaží se chovat tak, aby neohrozil zdraví své i ostatních dětí
- snaží se při spontánní hře i řízené činnosti dosáhnout co nejlepšího výsledků v souladu se svými individuálními možnostmi
 - chová se k ostatním dětem jako k rovnocenným partnerům

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY PODLE VZDĚLÁVACÍCH OOBLASTÍ

Po ukončení integrovaného bloku by žák měl dosáhnout těchto znalostí, dovedností a postojů:

Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, uklízet, oblékat a svlékat se, obouvat a zouvat se apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky a pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním, výtvarnými potřebami, jednoduchými hudebními nástroji a pracovními pomůckami

Vzdělávací oblast: „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vést rozhovor
- učit se nová slova a aktivně je používat
- pojmenovat nejběžnější profese a činnosti, které k nim náleží

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- odhalovat podstatné znaky a vlastnosti předmětů, určovat jejich podobnost a rozdílnost
- postupovat podle pokynů a instrukcí
- chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy, orientovat se v prostoru a čase
- řešit problémy, předkládat nápady na jejich řešení

c) Sebepojetí, city, vůle

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- rozhodovat o svých činnostech, hájit vlastní názory a postoje vhodným způsobem
- prožívat radost ze zvládnutého a poznání
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat povinnosti
- být citlivý k ostatním dětem, zaměstnancům školy a všem lidem

Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

- navázat kontakty s ostatními dětmi a zaměstnanci školy, komunikovat s nimi vhodným způsobem
- udržovat dětská přátelství
- vhodným způsobem odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování a ponižování apod.
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, rozdělit si úkol s jiným dítětem

Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

- uplatňovat návyky společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, požádat o pomoc, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách
- dodržovat pravidla her a jiných činností
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami apod.

Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti, jednoduché praktické situace a požadavky na něj kladené, které se doma i v mateřské škole opakují; chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti
- všimnout si dění a změn v nejbližším okolí
- rozlišovat aktivity, které mohou kvalitu okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, spoluvytvářet pohodu prostředí, podílet se na estetické výzdobě třídy i celé školy apod.)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, práci lidí a jejím významu

VI. 3. 2. JÁ A PŘÍRODA

ČASOVÝ ROZVRH: přibližně 16 týdnů (asi 4 týdny v každém ročním období)

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

Cílem činností v tomto integrovaném bloku je (učitel u dětí podporuje):

- poznávání přírody živé i neživé
- pozorování a popis změn v přírodě během roku
- zhodnocení vlivu člověka a jeho činností na přírodu,
- vytvoření kladného vztahu k přírodnímu prostředí
- osvojení základních znalostí, dovedností a postojů potřebných k aktivní ochraně přírody

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA:

- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního prostředí v okolí školy a domova, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- záměrné pozorování běžných přírodních jevů, určování a pojmenovávání vlastností přírodních objektů (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky)
- manipulace a jednoduché experimenty s přírodninami, zkoumání jejich vlastností
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- pozorování kvality životního prostředí
- ekologicky motivované herní aktivity („ekohry“)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, péče o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- sledování akcí zaměřených na environmentální výchovu v obci, účast na akcích, které formou i obsahem odpovídají možnostem dětí
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (soustředěný poslech, kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse o problémech, vyprávění, objevování prostřednictvím pozorování a jednoduchého experimentu)
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků a příběhů podle obrazového materiálu, samostatné vyprávění bez vizuální opory, sdělování získaných poznatků, komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv)
- samostatný mluvní projev na určité téma
- kooperativní činnosti ve dvojicích, v malých skupinách

TÉMATICKÉ OKRUHY:

■ Charakteristika jednotlivých ročních období

- proměny přírody
- počasí
- délka dne a noci
- oblékání
- hry dětí
- práce na poli, na zahradě v sadu

■ Nejznámější pěstované plodiny

- nejznámější pěstované plodiny na zahradě, na poli, v sadu – ovoce a zelenina

■ Rostliny

- rostliny na louce, na poli, u vody a v lese (poznávání nejznámějších zástupců)

■ Zvěř a ptactvo

- nejznámější zástupci
- péče zvěř a ptactvo

■ Les a jeho význam

- rostliny v lese (stromy, keře, byliny), bezpečný sběr lesních plodů
- využití dřeva
- péče o les, ochrana lesů
- význam lesů pro zachování zdravého životního prostředí

■ Ochrana přírody

- činnosti člověka, které přírodě prospívají nebo škodí
- třídění odpadů (celoroční projekt školy)

Rozšiřující učivo integrovaného bloku:

- Návštěva okresního muzea, ekocentra – poznávání flory a fauny regionu
- Návštěva botanické zahrady a školního pozemku – pěstování plodin
- Návštěva lesní školky – obnova lesa
- Účast na akcích ke Dni Země
- Úklid okolí školy

V INTEGROVANÉM BLOKU BY DĚTI MĚLY ZÍSKAT TYTO KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Kompetence k učení

- dítě ● pozoruje změny v přírodě v průběhu roku, všímá si souvislostí mezi charakterem počasí a činnostmi člověka
- získané zkušenosti uplatňuje v praxi (volí vhodné oblečení a činnosti podle ročních období)
 - klade otázky a hledá na ně odpovědi
 - snaží se zapamatovat si získané poznatky

Kompetence k řešení problémů

- dítě ● projevuje aktivní zájem o poznávání přírody
- provádí jednoduché experimenty a vyvozuje z nich závěry
 - učí se spolupracovat s ostatními dětmi při řešení problémů

Komunikativní kompetence

- dítě ● osvojil si obecně používané pojmy z oblasti přírody (pojmenuje rostliny, zvěř a ptactvo, jednoduchým způsobem popíše změny v přírodě v závislosti na ročních obdobích, popíše činnosti lidí ovlivňující stav přírody)

Sociální a personální kompetence

- dítě ● plánuje si svoje činnosti (volí vhodné činnosti s ohledem na charakter ročního období)
- uvědomuje si vliv svého chování na přírodu (vyhýbá se činností poškozujícím přírodu)
 - dodržuje dohodnutá pravidla a přizpůsobuje jim své chování

Činnostní a občanské kompetence

- dítě ● má smysl pro odpovědnost, chová se ohleduplně k přírodě a svému okolí
- uvědomuje si význam kvalitního životního prostředí pro člověka, živočichy i rostliny, uvědomuje si, že svým chováním může pozitivně i negativně ovlivnit kvalitu životního prostředí
 - vytváří estetické a zdravé prostředí nejen ve škole, ale i ve svém okolí
 - dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně

VÝSTUPY INTEGROVANÉHO BLOKU PODLE VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ

Po ukončení integrovaného bloku by žák měl dosáhnout těchto znalostí, dovedností a postojů:

Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- rozlišovat, co prospívá a škodí zdraví a životnímu prostředí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- chránit životní prostředí (chová se tak, aby neohrožoval životní prostředí)

Vzdělávací oblast: „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

- pojmenovat většinu toho, čím je v přírodě obklopeno
- vést rozhovor na dané téma
- učit se nová slova a aktivně je používat

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy; vyjádřit svůj názor a výsledky vlastních úvah
- mít radost z poznávání nových věcí, využívat zkušeností v praxi

c) Sebepojetí, city, vůle

- být citlivé ve vztahu ke všem živým bytostem, k přírodě
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení

Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat přátelství
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla

Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování v přírodě, že se mohou chovat proti pravidlům a tím ohrožovat přírodu i bezpečí druhých; odmítat takové chování

Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

- mít povědomí o širším přírodním prostředí (v přiměřeném rozsahu)
- vnímat, že příroda má svůj řád, že je rozmanitá a pozoruhodná
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že lidé svým chováním ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity lidí podle toho, zda životní prostředí zlepšují či zhoršují; všimnout si nepořádku a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady - dle pokynů užívat barevně rozlišené kontejnery pro třídění odpadů, starat se o rostliny, spoluvytvářet příjemnou atmosféru ve třídě, chránit rostliny a živé tvory apod.)
- porozumět změnám okolí (všechno kolem se proměňuje a vyvíjí; je třeba se přizpůsobit změnám)

VI. 3. 3. JÁ A ZDRAVÍ

ČASOVÝ ROZVRH: přibližně 8 týdnů; pohybové a relaxační aktivity, osobní hygiena a hygiena ústní dutiny jsou nedílnou součástí denního režimu.

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

Cílem činností v tomto integrovaném bloku je (učitel u dětí podporuje):

- seznámení s vlastním tělem, pojmenování částí těla
- poznání činnosti jednotlivých smyslových ústrojí a vnitřních orgánů
- seznámení s vývojem člověka během života
- získání základních poznatků o zdraví a nemoci, ochraně zdraví a prevenci úrazů
- osvojení zásad bezpečného kontaktu s neznámými osobami
- chování v mimořádných situacích, nácvik přivolání pomoci dle možností dětí
- poznávání povolání související se zdravím a ochranou zdraví a života

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA:

- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních
- jednoduché sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků (situační scénky, nácvik chování v mimořádných situacích, nácvik přivolání pomoci, otužování, výběr potravin podle zásad zdravé výživy, příprava jednoduchých zdravých pokrmů)
- činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
- hry a řešení situací, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky atd.), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- sportovní činnosti (pohybové hry, plavecký výcvik, turistické vycházky apod.
- výlety do okolí (návštěvy sportovních zařízení)
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, sdělování získaných poznatků, komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv)
- samostatný slovní projev na určité téma
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách, cvičení organizačních dovedností
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeovávání)

TÉMATICKÉ OKRUHY:

■ Já a moje tělo

- části těla
- nejdůležitější orgány a jejich funkce, naše smysly
- vývoj člověka (narození, dětství, dospělost), proměny těla

■ Ochrana zdraví

- osobní hygiena
- předcházení nemocím, otužování
- prevence úrazů
- ochrana před zneužíváním návykových látek
- BESIP, protipožární ochrana

■ Zdravá životospráva

- jídla během dne
- zdravé a nezdravé potraviny, vyvážený jídelníček
- dietní stravování při nemoci
- pitný režim
- zdravý denní režim (dostatek spánku, pohybu a relaxace)

■ Sport a jeho význam

- pravidelné řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity (tělovýchovné chvilky)
- technika správného dýchání
- relaxační cvičení
- zdravotní tělesná výchova zaměřená na správné držení těla, vyrovnavání svalových dysbalancí a kompenzaci zdravotních problémů dle individuálních potřeb dětí; rozvoj fyzické zdatnosti
- průpravné činnosti ke sportovním hrám, jednoduché hry s pravidly

■ U lékaře

- obvodní a odborný lékař, zubař
- význam preventivních prohlídek
- nemocnice, lékárna,
- nemoc, srozumitelný popis zdravotních obtíží, péče o nemocného, pravidla pro užívání léků
- předcházení nemocím, význam očkování

■ Ochrana člověka v mimořádných situacích

- krizové situace a jejich řešení
- důležitá telefonní čísla, nácvik přivolání pomoci
- pravidla kontaktu s neznámými lidmi, ochrana před zneužíváním
- jak se chovat sám doma

Rozšiřující učivo integrovaného bloku:

- Návštěva dopravního hřiště
- Návštěva městského plaveckého bazénu, atletické dráhy
- Orientace ve městě – nemocnice, zdravotní středisko, lékárny, služebny policie a hasičů
- Návštěva lékárny
- Nákup v obchodu se zdravými potravinami, biopotravinami a léčivými bylinami
- Prodej potravin pro diabetiky v běžných obchodech („día koutky“)

V INTEGROVANÉM BLOKU BY DĚTI MĚLY ZÍSKAT TYTO KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Kompetence k učení

- dítě ● používá jednoduché znaky (označení nemocnice, lékárny, zdraví škodlivých látek)
- je informován o lidském těle, při popisu lidského těla používá odborné termíny přiměřené věku

Kompetence k řešení problémů

- dítě ● řeší krizové situace podle naučených algoritmů, zná důležitá telefonní čísla pro přivolání pomoci
- hledá různé možnosti řešení problémů
 - rozlišuje účinné a neúčinné způsoby řešení problémů, dokáže mezi nimi správně volit
 - umí požádat o pomoc vhodnou formou, srozumitelně popíše své zdravotní problémy
 - odhaduje své síly, nepřeceňuje se a tak předchází problémům

Komunikativní kompetence

- dítě ● rozvíjí slovní zásobu na téma člověk a zdraví
- osvojuje si základy účinné komunikace (střídání role mluvčího a posluchače)
 - umí požádat o pomoc v přímém kontaktu i v telefonickém hovoru
 - snaží se vyjadřovat stručně a výstižně (hlavně při popisu vlastních zdravotních obtíží)

Sociální a personální kompetence

- dítě ● dětským způsobem projevuje citlivost k nemocným a postiženým, snaží se jim dle svých možností pomáhat
- odmítá ubližování, agresivitu a lhostejnost
 - je zodpovědný za své chování, vědomě neohrožuje zdraví své ani ostatních
 - při setkání s neznámými lidmi a v neznámých situacích se chová obezřetně
 - nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí vhodným způsobem odmítnout
 - dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování, ubližování a zneužívání

Činnostní a občanské kompetence

- dítě ● odhaduje rizika svého chování; snaží se chovat tak, aby neohrozil zdraví své i ostatních kamarádů
- chová se k ostatním dětem jako k rovnocenným partnerům, bez ohledu na věk a zdravotní stav
 - dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých

VÝSTUPY INTEGROVANÉHO BLOKU PODLE VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ

Po ukončení integrovaného bloku by žák měl dosáhnout těchto znalostí, dovedností a postojů:

Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

- zachovávat správné držení těla
- zvládnou základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

Vzdělávací oblast: „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

- pojmenovat většinu toho, co se týká člověka a jeho zdraví
- vést rozhovor na dané téma
- učit se nová slova a aktivně je používat
- popsat běžnou i krizovou situaci a svůj aktuální zdravotní stav
- umět přivolat pomoc
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností v praxi

- úmyslně si zapamatovat důležité informace a vybavit si je
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)

c) Sebepojetí, city, vůle

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjádřit souhlas i nesouhlas; říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích); odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- být citlivě ve vztahu k nemocným a postiženým
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti

Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí, nálad a zdravotních obtíží
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i jiné dítě)

Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

- přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jich
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair

Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví lidí podporovat a které je mohou poškozovat, vybírat zdraví prospěšné aktivity
- chránit životní prostředí jako základ ochrany zdraví

VI. 3. 4. JÁ A TRADICE

ČASOVÝ ROZVRH: jednotlivé tématické okruhy jsou zařazovány aktuálně podle kalendáře

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

Cílem činností v tomto integrovaném bloku je (učitel u dětí podporuje):

- seznámení s lidovými tradicemi
- seznámení s lidovými řemesly a jejich produkty
- seznámení s různými svátky v průběhu roku a jejich oslavami
- vytváření kladného vztahu k tradicím komunity, obce, regionu i národa
- poznávání folkloru jiných národů a etnik

NABÍDKA VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH ČINNOSTÍ A FOREM PRÁCE

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě přiměřené obsahem i rozsahem
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, seznamování dětí s tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

- přípravy a realizace společných slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, výzdoba třídy a mateřské školy apod.)
- literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové tvůrčí činnosti podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování, třibení vkusu (přednes říkadel a básní, dramatické výstupy, zpěv, hudebně pohybové aktivity)
- hry nejružnějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, písní a hudebních skladeb, sledování dramatizací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí přiměřeného obsahu a rozsahu
- poslech, vyprávění a dramatizace pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením, rozvíjícím citový život dítěte
- poznávání lidových řemesel a jejich produktů (návštěvy řemeslných trhů a jarmarků s praktickými ukázkami řemesel, výstavy, dokumentární filmy)
- činnosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků a příběhů podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, sdělování získaných poznatků i vlastních pocitů, komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv)
- samostatný mluvní projev na dané téma
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách, cvičení organizačních dovedností
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy; společenské hry, společné aktivity nejružnějšího zaměření

TÉMATICKÉ OKRUHY:

■ Vánoce

- advent, adventní kalendář
- Mikuláš
- příprava na Vánoce podle tradičních zvyků (pečení cukroví a vánoček, vánoční stromek, slavnostní výzdoba domova i třídy, „barborky“, dárky, vánoční trhy, adventní koncerty, betlém)
- Štědrý den a tradice – krájení jablíček, lití olova, plovoucí skořápky ořechů se svíčkou, koledy, příprava slavnostní večeře
- Silvestr, Nový rok, Tři králové
- jak se slaví Vánoce v jiných zemích

■ Masopust

- masopustní veselí, karnevalový rej

■ Velikonoce

- velikonoční tradice – malování vajíček, pomlázka, pečení mazanců, beránků a jidášů, pěstování osení
- Morana; oslavy konce zimy
- jak se slaví Velikonoce v jiných zemích

■ Den matek

- ocenění práce a péče maminky přípravou vlastnoručně vyrobených dárků

■ Mezinárodní den dětí

- dny plné her a soutěží

Rozšiřující učivo integrovaného bloku:

- Slavnostní koncert v kostele sv. Bartoloměje
- Návštěva akce „Pohoda v Brance“ – vánočního jarmarku s ukázkami tradičních řemesel
- Tradiční rozsvěcování stromku na Husově náměstí spojené se zpíváním koled
- Vypouštění balonků s přáníčky pro Ježíška
- Návštěva výstav s vánoční a velikonoční tematikou
- Návštěva pekařství (příprava vánočního a velikonočního pečiva)
- Návštěva knihovny
- Mikulášská nadílka u starosty města
- Vítání jara - pouštění Morany do potoka
- Besídka s hudebně pohybovým a dramatickým programem k danému tématu

V INTEGROVANÉM BLOKU BY DĚTI MĚLY ZÍSKAT TYTO KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Kompetence k učení

- dítě ● má základní poznatky o životě lidí, jejich zvycích a kultuře
- orientuje se v čase, zařadí nejvýznamnější svátky do správného ročního období
 - klade otázky a hledá na ně odpovědi; pokud nezná odpověď, nebojí se zeptat
 - raduje se ze svých úspěchů a individuálních pokroků
 - dovede pracovat podle instrukcí, napodobuje vzorové práce
 - je zodpovědný, snaží se dosáhnout co nejlepších výsledků dle svých možností
 - učí se oceňovat výkony svoje i svých kamarádů

Kompetence k řešení problémů

- dítě ● hledá různé možnosti řešení problémů
- umí požádat o pomoc vhodnou formou
(při řešení problémových situací i při hledání odpovědi na otázky)
 - známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně
 - chápe, že vyhýbat se problémům nevede k cíli

Komunikativní kompetence

- dítě ● rozvíjí slovní zásobu na téma život lidí a jejich zvyky
- osvojuje si základy účinné komunikace (střídání role mluvčího a posluchače)
 - umí požádat vhodnou formou o pomoc, správně formuluje otázky a odpovědi
 - snaží se vyjadřovat stručně a výstižně
 - rozumí běžným formám neverbální komunikace

Sociální a personální kompetence

- dítě ● projevuje citlivost k nemocným a postiženým, snaží se jim dle svých možností pomáhat
- poznává zvyky a život jiných národů a tím se stává tolerantnějším k různým odlišnostem
 - ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit; spolupracuje s ostatními dětmi
 - odmítá ubližování, agresivitu a lhostejnost
 - je zodpovědný za své chování, přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti a pravidla chování
 - při setkání s neznámými lidmi a v neznámých situacích se chová obezřetně

Činnostní a občanské kompetence

- dítě ● plánuje svoje činnosti a hry, vyhodnocuje jejich výsledky
- má smysl pro povinnost ve hře i v práci, váží si úsilí a práce druhých
 - chová se k ostatním dětem jako k rovnocenným partnerům, bez ohledu na věk a zdravotní stav
 - dokáže projevit city, snaží se udělat blízkým lidem radost (např. zhotovením malého dárečku)
 - dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých
 - zajímá se o druhé, porovnává zvyky a tradice ve vlastní zemi i ostatních státech
 - výzdobou třídy i rodinného prostředí vlastními výrobky vytváří příjemné a slavnostní prostředí

VÝSTUPY INTEGROVANÉHO BLOKU PODLE VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ

Po ukončení integrovaného bloku by žák měl dosáhnout těchto znalostí, dovedností a postojů:

Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru, opravit jej dle pokynů a sladit pohyb se zpěvem
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony při přípravě jednoduchého pohoštění
- šetrně zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Vzdělávací oblast: „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

- pojmenovat většinu toho, co se týká života lidí a jejich zvyklostí
- vést rozhovor na dané téma
- učit se nová slova a aktivně je používat
- vyjadřovat své myšlenky, nápady a pocity ve vhodně zformulovaných větách
- sledovat a vyprávět pohádku nebo příběh
- dramatizovat krátkou pohádku
- přednášet krátkou báseň, tvořit jednoduché rýmy
- projevovat zájem o knihy, hudbu, divadlo a film
- používat telefon

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- orientovat se na ploše a v prostoru (chápat pojmy vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.)
- orientovat se v čase (v průběhu kalendářního roku)
- přemýšlet, vyjádřit své úvahy
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat nápady
- využívat zkušeností v praxi, mít radost z poznávání
- úmyslně si zapamatovat a vybavovat důležité informace
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- vyjadřovat svou fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

c) Sebepojetí, city, vůle

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobit jim své chování
- být citlivé ve vztahu k nemocným a postiženým
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- uvědomovat si své limity (své slabé i silné stránky)
- prožívat činnosti i vztahy a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své chování (odložit splnění osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu...)

Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla
- porozumět běžným projevům emocí a nálad
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikty

Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

- přistupovat k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou a respektem
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a sdílet svoje pocity (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné

VI. 3. 5. JÁ A SVĚT

ČASOVÝ ROZVRH: přibližně 6 týdnů

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

Cílem činností v tomto integrovaném bloku je (učitel u dětí podporuje):

- postupné seznamování s širokým okolím
- získávání pocitu sounáležitosti se svým domovem, národem, státem
- poznávání života různých národů a etnik
- poznávání světa jako zdroje důležitých zkušeností pro život v dospělosti
- získávání globálního pohledu na svět a vesmír

NABÍDKA VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH ČINNOSTÍ A FOREM PRÁCE

- vycházky a výlety zaměřené na orientaci v obci a regionu
- seznamování dítěte s nejdůležitějšími reáliemi regionu a republiky (výlety, cestopisné filmy)
- sledování událostí v obci a účast na akcích pořádaných obcí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života
- poznávání různých lidských vlastností; pozorování, čím se lidé liší a v čem jsou si podobní
- poznávání odlišností společenského života v různých národech prostřednictvím pohádek, filmových a literárních příběhů, vyprávění apod.
- aktivity (hry, modelové situace) podporující utváření vztahů mezi lidmi založené na přátelství a toleranci bez ohledu na věk, pohlaví, národnost, etnickou příslušnost a zdravotní stav
- seznámení s historií Země, vývojem života na Zemi a vesmírem formou, obsahem i rozsahem přiměřených filmů a obrázků
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, Objevování)
- činnosti nejrozličnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů; rozhodování a sebehodnocení
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika) a jejich využitím při poznávání světa

TÉMATICKÉ OKRUHY:

■ Vesnice, město, region

- orientace v obci
- přírodní a historické zajímavosti obce a regionu

■ Česká republika

- státní symboly
- hlavní město Praha
- nejznámější hory, řeky, přírodní a historické zajímavosti

■ Svět a světadíly

- globus
- multikulturní výchova – poznávání pohádek, zvyklostí a života dětí různých národností a etnik

■ Vesmír

- Slunce, Měsíc, hvězdy
- prehistorie Země

■ Život na Zemi

- země, voda a vzduch na naší planetě
- ochrana planety před znečištěním

■ Cestování

- vyprávění vlastních zážitků z cestování, vyprávění o školních výletech

Rozšiřující učivo integrovaného bloku:

- Návštěva filmového nebo loutkového představení (lidová slovesnost jiných národů)
- Výlety a exkurze
- Návštěva planetária
- Návštěva Dinoparku
- „Malujeme svět na chodník“

V INTEGROVANÉM BLOKU BY DĚTI MĚLY ZÍSKAT TYTO KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Kompetence k učení

- dítě ● objevuje a zkoumá své nejbližší okolí i vzdálené světy
- orientuje se v prostředí, ve kterém žije; získanou dovednost orientace uplatňuje v praxi
 - rozumí jednoduchým orientačním značkám a obecně používaným symbolům
 - aktivně projevuje zájem o život kolem sebe, má radost z nových poznatků

Kompetence k řešení problémů

- dítě ● ví, kde ve svém okolí vyhledat pomoc
- řeší jednoduché problémy při orientaci v okolí školy a obci
 - jednoduché problémy se snaží řešit samostatně, ale nebojí se požádat o pomoc
 - hledá různé možnosti řešení problémů
 - k řešení problémů používá jednoduché algoritmy
 - nebojí se chybovat, protože ví, že bude oceněn nejen za úspěšné řešení problémů, ale i za snahu

Komunikativní kompetence

- dítě ● rozvíjí slovní zásobu na téma obec, region, republika, svět, vesmír
- osvojuje si základy účinné komunikace (střídání role mluvčího a posluchače)
 - správně formuluje otázky a odpovědi
 - umí vhodným způsobem pozdravit, požádat o pomoc a poděkovat
 - je vstřícný k dětem s komunikačními problémy
 - ví, že lidé v jiných zemích mluví cizími jazyky a že je možné se je naučit ve škole

Sociální a personální kompetence

dítě ● řídí se dohodnutými pravidly chování

- respektuje autoritu pedagogů a ostatních zaměstnanců školy
- uvědomuje si zodpovědnost za svoje chování, ví, že porušení pravidel bude potrestáno
- napodobuje modely prosociálního chování
- respektuje odlišnosti a zvláštnosti lidí jiných národností a etnik, ví, že lidé na celé Zemi jsou rovnoprávní a náleží jim úcta a respekt

Činnostní a občanské kompetence

dítě ● odhaduje rizika svého chování, snaží se chovat tak, aby neohrozil zdraví své i ostatních dětí

- má smysl pro povinnost, snaží se při spontánní hře i řízené činnosti dosáhnout co nejlepšího výsledku v souladu se svými individuálními možnostmi
- chová se ke všem lidem jako k rovnocenným partnerům, respektuje jejich práva
- zajímá se o druhé, nabízí pomoc těm, kdo ji potřebují

VÝSTUPY INTEGROVANÉHO BLOKU PODLE VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ

Po ukončení integrovaného bloku by žák měl dosáhnout těchto znalostí, dovedností a postojů:

Vzdělávací oblast: „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vést rozhovor
- učit se nová slova a aktivně je používat
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k dalšímu učení
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat nápady
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

c) Sebepojetí, city, vůle

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.)
- prožívat radost ze zvládnutého a poznatého
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat povinnosti

Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
- udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách
- dodržovat pravidla her a jiných činností
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem (k dospělým i k dětem) bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se účinně chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se obrátit se žádostí o pomoc)
- vnímat, že svět přírody i lidí má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný (mít elementární povědomí o existenci různých zemí, národů a kultur, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, spoluvytvářet pohodu příjemné prostředí, podílet se na estetické výzdobě třídy i školy, chránit přírodu apod.)

VI. 3. 6. JÁ A ŠKOLA**ČASOVÝ ROZVRH:** průběžně po celý rok**DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:**

Cílem činností v tomto integrovaném bloku je (učitel u dětí podporuje):

- seznámení dítěte s prostředím základní školy, poznávání rozdílů mezi mateřskou a základní školou
- příprava dětí na školní docházku, usnadnění přestupu z mateřské školy do školy základní
- vytváření kladného vztahu ke škole, k vzdělávání a sebevzdělávání

NABÍDKA VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH ČINNOSTÍ A FOREM PRÁCE

- rozvoj hrubé motoriky: lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- záměrné pozorování běžných objektů, určování vlastností všemi smysly a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním; seznámení se školními pomůckami
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- volné hry a experimenty s materiálem a předměty

- konstrukční hry
- dechová, hlasová a artikulační cvičení, individuální náprava vad výslovnosti
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým, užívání gest
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného či viděného druhým apod.)
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- komentování zážitků a aktivit
- vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný mluvní projev na dané téma
- činnosti nejrozličnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- přednes, recitace, dramatizace
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry zaměřené na sblížování dětí a rozvoj přátelských vztahů založených na toleranci a respektu
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinách
- cvičení organizačních dovedností
- řešení konkrétních a modelových situací, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů apod.)
- smyslové hry, činnosti zaměřené na rozvoj zrakové a sluchové diferenciaci, koncentrace pozornosti postřehu, paměti apod.
- grafické činnosti, uvolňování ruky, napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, značky, piktogramy, symboly, obrazce)
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- řešení praktických problémů, hledání různých možností řešení
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
- seznamování s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich praktické aplikace
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v rovině a prostoru
- hudební, hudebně pohybové a výtvarné činnosti rozvíjející fantazii, představivost a kreativitu

TÉMATICKÉ OKRUHY:

■ Příprava na vstup do základní školy

- sociální návyky pro zvládání pobytu dítěte ve škole
- samostatnost při sebeobsluze
- rozvoj předpokladů pro učení (hrubá a jemná motorika, grafomotorika, rozvoj matematických představ, příprava na čtení)

■ Škola

- srovnání režimu mateřské školy a základní školy
- prostředí školy
- prezentace školy jako možnosti radostného získávání nových znalostí a dovedností

Rozšiřující učivo integrovaného bloku:

- Návštěva běžné základní školy, základní školy praktické a základní školy speciální

V INTEGROVANÉM BLOKU BY DĚTI MĚLY ZÍSKAT TYTO KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Kompetence k učení

- dítě ● soustředěně pozoruje, zkoumá a objevuje
- všímá si souvislostí, z pozorovaných jevů, vyvozuje jednoduché příčinné vztahy
 - z pomoci provede jednoduchý experiment a vyvodí z něj závěry
 - získané znalosti a dovednosti využívá v praxi
 - je zvědavý, klade otázky a hledá na ně odpovědi
 - soustředí se na činnost, zadané úkoly dokončí
 - snaží se dosáhnout co nejlepších výsledků s ohledem na své možnosti
 - respektuje pokyny učitelů, dodržuje pracovní postup
 - používá správné pojmenování věcí denní potřeby, znaky a symboly
 - dokáže přijmout kritiku i pochvalu, má radost z dobře vykonané práce
 - dokáže posoudit, do jaké míry byl při plnění zadaných úkolů úspěšný
 - orientuje se v prostoru, na ploše, v čase
 - rozlišuje barvy a velikost, předměty a obrázky shodné, podobné a rozdílné
 - zvládl základy grafomotoriky

Kompetence k řešení problémů

- dítě ● hledá různé možnosti řešení problémů
- umí požádat o pomoc vhodnou formou (při řešení problémových situací i při hledání odpovědi na otázky)
 - známé a opakující se problémy se snaží řešit samostatně
 - chápe, že vyhýbat se problémům nevede k cíli
 - snaží se problémům předcházet plánováním práce a včasným plněním zadaných úkolů

Komunikativní kompetence

- dítě ● má dostatečnou slovní zásobu, rozumí běžně používaným pojmům, znakům a symbolům
- správně vyslovuje, dobře formuluje otázky a odpovědi
 - ve vyprávění příběhů a pohádek zachytí jednoduchou časovou posloupnost
 - respektuje zásady účinné komunikace (střídání role mluvčího a posluchače)
 - umí požádat vhodnou formou o pomoc
 - snaží se vyjadřovat stručně a výstižně
 - rozumí běžným formám neverbální komunikace

Sociální a personální kompetence

- dítě ● respektuje autoritu učitele, dokáže se podřídít jednoduchým pravidlům
- umí vyjádřit svůj názor a vhodnou formou ho obhajovat, hledá kompromisy
 - respektuje názory druhých
 - ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídít; spolupracuje s ostatními dětmi
 - dětským způsobem projevuje citlivost k nemocným a postiženým, snaží se jim dle svých možností pomáhat
 - odmítá ubližování, agresivitu a lhostejnost; dokáže se zastat kamaráda

Činnostní a občanské kompetence

- dítě ● plánuje si svoje činnosti a hry, vyhodnocuje jejich výsledky
- má smysl pro povinnost ve hře i v práci, váží si úsilí a práce druhých

- chová se k ostatním dětem jako k rovnocenným partnerům, bez ohledu na věk a zdravotní stav
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých
- zajímá se o druhé
- výzdobou třídy i rodinného prostředí vlastními výrobky vytváří příjemné prostředí

VÝSTUPY INTEGROVANÉHO BLOKU PODLE VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ

Po ukončení integrovaného bloku by žák měl dosáhnout těchto znalostí, dovedností a postojů:

Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu, sladit pohyb se zpěvem
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- zvládnout sebeobsahu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Vzdělávací oblast: „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikační funkci
- „čtení“ zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno

- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film
- užívat telefon

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vyjádřit své úvahy
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat nápady
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

c) Sebepojetí, city, vůle

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobit
- přijímat pozitivní i negativní hodnocení, vyrovnat se s ním, učit se hodnotit osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznatého
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

- spolupracovat s ostatními dětmi i dospělými
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla
- porozumět běžným projevům emocí a nálad
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

- začlenit se do třídy, zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na jejích stanovení a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, respektovat autority) a spoluvytvářet příjemné a klidné prostředí

- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, knihami a penězi
- přistupovat k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jich
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

- osvojit si elementární poznatky o blízkém prostředí (pro dítě přínosné a pochopitelné; využitelné pro další učení a životní praxi)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují; chovat se přiměřeně a bezpečně
- chápat, že změny jsou přirozené (všechno kolem se mění a vyvíjí), přizpůsobovat se běžným změnám doma i v mateřské škole